

xix, 203) +*Sana-bo-tot* (Escrig 1851, *sanautot*), mot de catalanitat suspecta (cast. *sana-lo-todo*)

Sanamunda, cpt. imperatiu format amb el de *mundare* 'depurar, purificar': «caryophyllata hortensis» [DTO 1647]: sembla que s'usa com a purgant, car també li donen el nom de *senet bord* (*AlcM*).

Herba-sana, cat. occid. (*êrbasána* Esterri de Cardós, 1934), eiv. [«acostant-se ses festes de Pasqua, se'n recorda que no li agradaven es flaons amb *herbassana*», JnCastelló, *Rond Eiv*, 26; *flaons amb herbassana* id., *Ib y Formentera*, 117] i val: el sento com a nom d'una espècie de menta a Benigànim, 1962, Cavanilles identifica la *herba-sana silvestre* amb la «mentha sylvestris, fr. *menthe sauvage*, cast. *yerbabuena silvestre*» (anàloga però distinta de *mendastre*, cast. *mastranzo*), classe XIV Didynamia (*Observ. II*, p. 333).

Heret del moss, on no sols Simonet, p. 616, documentà «yerba xána» sinó que l'andònim sevillà de c. 1100 parla de la planta anomenada *y(ar)ba šána* en aljama, i *mātr(i)šána* en l'«aljama del *Thagr*», o sigui 'de la Frontera' (els andalusssis solien anomenar «Frontera Superior» la zona musulmana de les Terres Catalanes, i suposo que *thagr* per si sol pot voler dir el mateix), Simonet i Meyerhof seguits per Asín (*Glos de V. Rom*, 1943, 173, § 338) ho identifiquen amb la *Centaurea behen I*, o sigui el «behen blanco» de Colmeiro. L'element *mātr-* s'explica perquè, segons l'Andònim, «taradd ar-rahim» 'fa tornar la matriu' [al seu lloc] «wa tabri' min 'alalih ---» 'i la guareix dels seus mals'. Popularment en val. s'altera en *albarsána* (Alginet, 1962), «*albarsana* o *albasana*, menta», MGadea, *Vocab en seccions*, p. 75

Sanya ross. 'aiguamoll', 'estanyol', germà de l'oc. ant i mod *sanba* 'prat estanyat', 'aiguamoll',² 'sisca, senill, *typha latifolia*' i del frprov. *sagne* «marais», «pré marécageux» [c. 1200].

No estem obligats ací a entrar en l'obscura i controvertida qüestió que planteja l'etimologia d'aquest mot gallo-romànic, que en català solament es troba en el N. del Rosselló, i un poc pel Conflent i Capcir;³ i no podent-m'hi estendre em limito a un suggeriment personal, després de donar en síntesi les nombroses teories: a) Herzog i M-Lubke (*REW*, 7577) partien del ll. SANIES 'pus, posterna', 'verí de serp', 'mares de l'oli', idea possible però forçada semànticament (sobretot quant al nom de planta, documentat des de tan antic com l'altra acc.) i poc fundada en romànic, car en el sentit llatí ni en cap altre no ha deixat SANIES descendència romànica (llevat d'un campid *sanġa* 'tumor')

Pre-romàp: b) Longnon «ibèric»; c) Dauzat «pre-indoeuropeu»; d) Grohler «ligur»

e) Cèltic. teoria suggerida per Jo. Ulrich Hubschmied i acceptada per Hans E. Keller, autor de l'article corresponent del *FEW* (xi, 71-73), segons els quals seria un gàllic *SAGNA hipotètica correspondència del llatí STAGNUM 'estany'. Això es basaria en el postulat de Hubschmied que en gal st-^a indoeuropeu es podia reduir dialectalment a *s^a, postulat que sembla recolzar en alguna etimologia del kymri i de NPP, i en una al-

tra etimologia celto-romànica; de tota manera més ben establert està que altres vegades resta st- o es redueix a t- (ky. *taen* «conspersio, adpersio» < STAGNA) o a θ- en les llengües cèltiques; i sobretot sorprendria llavors que essent en gal un fet merament dialectal, no es trobin del nostre tipus per a 'aiguamoll' variants en t-^a ni θ-^a ni st-^a sinó unànimement s^a. Indubtablement aquesta etimologia cèltica és la més ben defensada de les cinc, però ens deixa escèptics l'assenyalada unanimitat, i també: el fet que la terminació del suposat *SAGNA discrepa de la de STAGNUM; l'escassetat de la representació del tipus STAGNO- en les llengües indoeuropees, només existent en llatí (sense l'amplificació -N- també rar: gr. *στάζω*, i cèltic *STAGRĀ «Fluss, Bach»): (Pok., *IEW*, 1010), en fi la st- apareix conservada en els representants cèltics segurs d'aquesta arrel, i no pas reduïda a s-: el celtisme STAGNUM 'metall estany' (irl. ant. *stān*, ky. *ystaen*) i el dit *STAGRĀ (> bret. *staer*).

Suggerixo, doncs, que s'examini la possibilitat que aquest tipus *SANTA 'aiguamoll', 'estanyol', fos simplement un derivat llatí vulgar de SANUS, SANARE, amb el sentit de 'sanejament d'una rodalía', it. *bonifica*. No és una mera especulació car al Soler em fan constar, 1960, que la partida de *La Sanya*, ja documentada en el cadastre de 1812, i pertanyent al terme del Mas de l'Eula, pren el nom d'un estanyol que hi van fer «per assanir aquell terme» i coses semblants consten en moltes de les definicions aplegades en el *FEW*, p. ex. Ussel *sagnho* «espace entre terres labourables dont on fait un pré par le moyen de tranchées pratiquées à l'entour», Aude *sagno* «terrain dont les eaux --- s'écoulent par un ruisseau» (cf en la n. 2 la descripció recollida a Salses). Una confirmació hi aporta la forma *eissagno* que el *TdF* assenyalava en el Var, que sembla provinent d'una formació EX-SANIARE (en fi, en el *FEW* xi, 72, es recullen formes en *ś* en sis localitats frprov. i valdeses, dada el valor de la qual no ens vega d'analitzar).

¹ Després M-Lubke, adonant-se de l'article del seu deixeble Puşcariu, en féu un article addicional del *REW*, afegit a última hora (7581a) — ² Documentat abundantment en trobadors, des del català Guillem de Cabestany (c. 1200), al roergàs Daudè de Pradas (c. 1300) i en docs. des de la 2.ª meitat del S. XII (*PSW* vii, 468-9; Rayn. v, 137, 154) El *TdF* el localitza en els Alps i el Llemosí en el sentit de «pré marécageux, terrain humide»; i com a prov., llgd. etc com a nom de diverses plantes palustres, *typha latifolia*, *phalaris arundinacea*, «laiche», «carex». En un i altre sentit es troba ja tant en els trobadors com en els docs. medievals — ³ A Salses, Clairà, Garrius, El Soler i la Salanca (Vilallonga, St. Hipòlit) 1960. Pel Sud arribem només fins a Toluges (NL) i Trullars, ja al peu dels Aspres, però allí ja solament com a NL, «Còrrec de les *Sanyetes*» En el Capcir només el trobo com a NL, o genèric, en els Angles (1960). *La Šanya de Nou Ulls*, deu o pou a Garrius. *Font de la Sanya* i partida id. a Clairà. A St. Hipòlit em descriuen la partida de *Les Sanyes*